АЖРИМ

(даъво аризасини кўрмасдан қолдириш тўгрисида)

Ромитан тумани

2024 йил 01 ноябр

Ромитан туманлараро иктисодий суди, судья Н.Зоировнинг раислигида, Н.Рашидов котиблигида, **Узбекистон** ёрдамчиси даъвогар Республикаси Савдо-саноат палатаси Бухоро худудий вилоят бошқармасининг "AGROKLASTER R-TEX QORAKO'L" масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар – «САФАРБОБО ПАХТАЗОРИ" фермер хўжалигидан 259850667 сўм асосий қарзни ундириш тўгрисидаги даъво аризаси юзасидан кўзғатилган ишни даъвогар вакили Н.Жалолов (ишончнома асосида) иштирокида (жавобгар вакили иштирок этмади) Ромитан туманлараро иктисодий суди биносида очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

даъвогар – Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармаси "AGROKLASTER R-TEX QORAKO'L" масъулияти чекланган жамияти манфаатида иқтисодий судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар - «САФАРБОБО ПАХТАЗОРИ" фермер хўжалигидан 259850667 сўм асосий қарзни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво аризасидаги важларни такрорлаб, хусусан, жавобгар – «Сафарбобо пахтазори» фермер хўжалиги ва даъвогар - "Agroklaster R-tex Qorako'l" масъулияти чекланган жамияти ўртасида 2023 йил 16 январда пахта хом-ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилганлигини, жавобгар 117,9 тонна пахта етиштириб топшириши лозим булганлигини, аванс маблағлари хисобидан жавобгарга 964696136 сўмлик товар-моддий ресурслар етказиб берилганлигини, бирок жавобгар шартномада белгиланган микдорда пахта хом ашёси топширмаслиги оқибатида 259850667 сўм қарздор бўлиб қолганлигини, шундан сўнг, судга даъво аризаси киритилганлигини, бугунги кунда жавобгар билан медиатив келишув тузилганлигини, жавобгар мазкур қарздорликни 2025 йил 31 мартга қадар тўлаб беришни ўз зиммасига олганлигини, даъвогар почта харажатини ундиришдан воз кечганлигини, медиатив келишувни судга такдим этишини ва даъвони кўрмасдан қолдиришни сўради.

Ишни кўриш вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган жавобгар суд мажлисига вакил иштирокини таъминламади. Суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий-процессуал кодекси 128, 170-моддаларига асосан ишни унинг иштирокисиз кўриш мумкин деб ҳисоблайди.

Суд, тараф вакилини тинглаб, иш хужжатларини ва медиатив келишувни атрофлича ўрганиб, куйидаги асосларга кўра даъво аризасини кўрмасдан колдиришни лозим топади.

Суд муҳокамаси ва иш ҳужжатларидан аниқланишича, даъвогар – «Agroklaster R-tex Qorako'l" масъулияти чекланган жамияти (шартнома

матнида "Таёрловчи"), жавобгар — «Сафарбобо пахтазори» фермер хўжалиги (шартнома матнида "Хўжалик") ўртасида 2023 йил 16 январда пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича 11/5-сонли фьючерс шартномаси тузилган.

Шартнома шартига кўра, Хўжалик 117,9 тонна пахта хом ашёси ва уруғлик пахта етиштириб Тайёрловчига топшириш, Тайёрловчи эса махсулотни қабул қилиш ва унинг ҳақини тўлаш ҳамда аванс маблағлари ҳисобидан товар-моддий ресурслар етказиб беришни ўз зиммасига олган.

Даъвогар шартномада белгиланган мажбуриятни бажариб, жавобгарга олдиндан аванс маблағлари ҳисобидан товар-моддий бойликлар етказиб берган. Жавобгар томонидан шартномада белгиланган миқдорда пахта хомашёси топширмаслик натижасида қарздорликка йўл қўйилган ва даъвогар мазкур қарздорликни ундиришни сўраб судга мурожаат қилган.

Тарафлар — "AGROKLASTER R-TEX QORAKO'L" масъулияти чекланган жамияти ва «Сафарбобо пахтазори» фермер хўжалиги ўртасида 2024 йил 01 ноябрда медиатор Ш.С.Идиев иштирокида тузилган медиатив келишувга кўра, жавобгар - «Сафарбобо пахтазори» фермер хўжалиги 259850667 сўм асосий қарзни 2025 йил 31 мартга қадар тўлашни, даъвогар - "AGROKLASTER R-TEX QORAKO'L" масъулияти чекланган жамияти олдиндан тўланган 34000 сўм почта харажати ундиришдан воз кечган.

"Медиация тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 29-моддасига кўра, медиация тартиб-таомилини амалга ошириш натижалари бўйича тарафлар келиб чиққан низо ёхуд мажбуриятларни бажариш шартлари ва муддатлари хусусида ўзаро мақбул қарорга эришган тақдирда, тарафлар ўртасида ёзма шаклда медиатив келишув тузилади. Давлат органи ёки бошқа орган томонидан қайси шахснинг манфаатларини кўзлаб даъво тақдим этилган бўлса, ўша шахс мазкур давлат органининг ёки бошқа органнинг иштирокисиз медиатив келишув тузишга ҳақли. Медиатив келишув уни тузган тарафлар учун мажбурий кучга эга бўлиб, ушбу келишув унда назарда тутилган тартибда ҳамда муддатларда тарафлар томонидан ихтиёрий равишда бажарилади. Медиатив келишув бажарилмаган такдирда тарафлар ўз ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини сўраб судга мурожаат этишга ҳақли. Медиатив келишув бажарилмаслигининг оқибатлари тарафлар томонидан ушбу келишувнинг ўзида белгилаб қўйилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 107-моддаси 5^3 -бандига кўра, тарафлар ўртасида медиатив келишув тузилган бўлса суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиради.

Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекси 108-моддаси биринчи кисмига кўра, даъво аризасини кўрмасдан колдириш тўгрисида суд ажрим чикаради.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2019 йил 24 майдаги "Биринчи инстанция суди томонидан иктисодий процессуал конун нормаларини кўллашнинг айрим масалалари тўгрисида"ги 13-сонли Қарорининг 21-бандида даъво аризасини кўрмасдан колдириш низонинг мазмуни бўйича ҳал қилув қарори қабул қилмасдан туриб суд муҳокамасини тамомлаш шаклларидан бири ҳисобланиши, 32¹-бандида медиация — келиб чиққан низони тарафлар ўзаро мақбул қарорга эришиши учун уларнинг

ихтиёрий розилиги асосида медиатор кўмагида ҳал қилиш усули ҳисобланганлиги сабабли даъво аризаси (аризаси) иш юритишга қабул қилинганидан кейин низо бартараф этилганлиги (хусусан, даъвогарнинг талаби жавобгар томонидан қаноатлантирилганлиги) муносабати билан медиатив келишув тузишга йўл қўйилмаслиги, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий-процессуал кодексининг 107-моддасида кўрсатилган даъво аризасини кўрмасдан қолдириш асосларининг рўйхати тугал ҳисобланиши ва кенгайтирилган тарзда талқин қилинишига йўл қўйилмаслиги, даъво аризасини кўрмасдан қолдириш тўғрисида суд ажрим чиқариши тўғрисида тушунтириш берилган.

Ўзбекистон Республикаси "Давлат божи тўгрисида" ги Қонунининг 18-моддаси биринчи қисми 9-бандида агар тарафлар ўртасида медиатив келишув тузилган бўлса, ариза кўрмасдан қолдирилганда, давлат божи қайтарилиши белгиланган.

Суд, қайд этилганларга кўра медиатив келишув тузилганлиги муносабати билан даъвони кўрмасдан қолдиришни, давлат божини ундирмасликни, лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 107, 108, 131, 195-моддаларини қўллаб суд,

ажрим килди:

Даъвогар — Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Бухоро вилояти худудий бошқармасининг "AGROKLASTER R-TEX QORAKO'L" масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар — «САФАРБОБО ПАХТАЗОРИ" фермер хўжалигидан 259850667 сўм асосий қарзни ундириш тўгрисидаги даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.

Олдиндан тўланган 34000 сўм почта харажати даъвогар зиммасига колдирилсин.

Ажрим устидан апелляция тартибида шикоят бериш мумкин.

Судья Н.Зоиров

